

**Štajarsko.** Graški župan, dr. Portugall, je liberalcem in nacionalcem premlačen; zato je le s pomočjo krščanskih socijalistov bil izvoljen v mestni zastop. — Feichtinger in tovariši, obsojeni zaradi izneverjenja, so od najvišjega sodišča oproščeni. — V Lonču in Mauternu se je ustanovilo katoliško delavsko društvo.

**Koroško.** Deželni zbor se snide dne 7. januarja. Večina je nacionalno pobarvana. — Za Možico in okolico se je ustanovila podružnica »Südmarke«. Nič čudnega; le to se vsem močno čudno vidi, da je deželna vlada v par dneh pravila potrdila, sicer pa je v teh rečeh dovolj počasna.

**Kranjsko.** V Ljubljani se začne nova topničarska kosarna zidati spomladi na prostoru pekavske zadruge. — Ljubljana dobi mestno železnico. Gradila jo bode kranjska stavbinska družba. — Katol. delavsko društvo je imelo v nedeljo shod. Razgovor je bil o razširjanju volilne pravice v mestni zastop in o delavskih stanovanjih. Govoril je tudi župan J. Hribar.

**Primorsko.** Bivši tržaški škof, mnsgr. Glavina, je imenovan častnim nadškofofom Peluzija v Egiptu. — V nedeljo je bil političen shod »Edinosti« pri Sv. Mariji Magdaleni Spodnji, v torek pa v Rocolu. — Piranski župan Fragiaco se bode moral zagovarjati pred gosposko zaradi iredentovskega govora pri odkritju Tartinijevega spomenika.

**Ogersko.** Bivši ministerski predsednik Wekerle je postal predsednik novoustanovljenega upravnega sodišča. — Ljudje so vedno bolj nevoljni na civilni zakon in civilne matrike, ker sila veliko stanejo, zmešnjav pa je vedno več. — Ogerska vlada je naši že odpovedala carinsko in trgovinsko pogodbo.

### Vnanje države.

**Rim.** Te dni se je sv. očetu poklonilo okoli sto tirolskih romarjev. — Danes teden so izročili papež novoimenovanim kardinalom, med temi tudi kardinalu Agliardiju, kardinalski klobuk. Srbski kralj je bil navzoč pri tej slovesnosti.

**Italijansko.** Ker je mnogo zemlje neobdelane, ljudstvo pa strada, zato se posvetuje zdaj državni zbor o neki postavi, s katero naj bi se doseglo, da se obdela vsa rodovitna zemlja. Ustanove se kmetijske kolonije in tem se odmeri nizek davek. To pa ne bode pomagalo, ker jim bode manjkalo denarja.

**Nemško.** Državni zbor je sklenil, naj se uvedejo rokodelske zadruge. Državni svet pa je dotično postav tako spremenil, da iz tega ne bode nič. — Guverner nemških naselbin v vzhodni Afriki je postal polkovnik Lieberth.

**Bolgarsko.** Sobranje se snide prihodnjo nedeljo. Ker je vlada že izdelala trgovsko pogodbo z Avstrijo, bode o njej sobranje kmalu začelo razpravljati. Šlo bode gladko, ker je vlada že dovolj skrbela za bolgarske koristi.

**Turško.** Ko so te dni častnikom in uradnikom izplačali plačo za mesec april, seveda letošnjega leta, so slehernemu odtrgali četrtno kot prostovoljni donesek za oboroževanje. — Kacih 10 tisoč Kurdiv v Aziji je udrlo v pokrajino Namurethe, da se maščujejo nad Turki. Morijo jih, plenijo in jim hiše požigajo.

**Grško.** Kralj je izdal dekret, s katerim se sklicujejo vsi rezervni vojaki pod orožje in se ukazuje prireditve stalnega tabora pri Tebeni. Grki se tudi hočejo pripravljati na razpad gnile Turčije.

**Afrika.** Italijani so bili zopet tepeni. Na Samolskem niše Abesimije je šel dne 25. novembra konzul Cechi iz Mogadišu proti reki Webi-Šebeiti. Spremljal ga je carinski ravnatelj, dva ladjina poveljnika in nekaj častnikov. Za varuhe so vzeli seboj 70 vojakov. Že prvo

noč pa so jih divji Somalci napadli in razun treh vojakov vse pobili.

**Amerika.** Španski vojaki na Kubi včasih po dva dni ne dobijo hrane; vsled tega mnogi bolehalo. V lazaretih okoli Havane je nad 13 tisoč bolnikov. Ker so ustaši mislili, da se z nekim španskim vojaškim vlakom vozi general Weyler, so vlak z dinamitom razstrelili. Mnogo vojakov je bilo grozno razmesarjenih.

## Za poduk in kratek čas.

### Madjari in njih navali na slov. Štajar.

(Zgodovinski spominki; piše M. Slekovec.)

(Konec.)

Pismo je sicer prijazno, a ker ga je pisal Madjar, ki Štajarcem ni bil nikdar odkritosrčen prijatelj, je bilo zelo sumljivo ter bi moralo domačine vzpodbuditi še k večji pazljivosti. Toda naši so se dali preslepiti. Najbrž se zanašajoč na dano obljubo, pomaknil se je oddelek cesarske armade dne 7. novembra k Veliki Nedelji, le posamezni dragonarji so stražili v Obrežu, Frankovcih in Pušincih in tudi v Ormožu je bilo primeroma malo vojakov.

Že drugi dan (8. novembra) zelo rano je prekorčil Perczel s svojo trumo štajarsko mejo. Ob 4. uri v trdi temi in deževnem vremenu so dospeli prvi Madjari v Središče, kjer so nataknili vse hiše in iskali »Ilirce« t. j. hrvaške vojake. Za njimi pridejo pešci, konjiki in topničarji, in od pete do devete ure bila je široka cesta polna ogerskih vojakov.

Še le, ko je sovražnik stal že pred Ormožem, dobil je Nugent poročilo o tem k Veliki Nedelji. Kako da je bilo mogoče, naše prednje straže tako prestriti, to še dandanes ni dognano. Najbrž je kazal kak ovaduh Madjarom pot po Hraščici, veliki šumi, ki se vleče od Medjimurja do Holma, in ti so našim prestrigli pot.

V Ormožu ni bilo toliko vojakov, da bi zamogli mesto več časa braniti. Utaborili so se v šoli, a premagani so prišli z mestom vred Majarom v roke.

Med tem je bil Nugent na hribu onkraj Lešnice, potoka, ki po ozki dolini zahodno od Ormoža teče, razstavil svoje vojake ter začne iz topov streljati na Madjare. Pa tudi oni obrnejo svoje topove proti Hajndlnu in na več ur daleko se je po Halozah in Slov. goricah grozno razlegal topov strel. Prebivalci celega okraja so prestrašeni in večidel bežijo; otroci in žene na glas jokajo in kar more kdo v naglici pograbiti, s tem hiti v vinograde, da bi si tako vsaj nekaj rešil pred grabljivimi rokami divje druhali. Na srečo ta prva, tako naglo in nepričakovano došla strahota ni dolgo trpela; za nekoliko ur so Madjari, spoznavši, da so preslabi, odnesli pete in se zopet vrnili, od koder so bili prišli.

Svojo pot na slovenski zemlji, komaj tri ure daleč, zaznamovali so s svojo krutostjo in pokazali, da se niso izgubili nekdane divjosti. Odnegli so namreč, kar se je dalo, pojedli in izpili ljudem, vse brez plače, kolikor je mogel treh nesti. Kar je ostalo, to so grde babure in različna ciganska druhali, ki je madjarskim vojakom bila vedno za petami, pobrala in poropala.

Tudi nekatere ljudi je ugonobila njihova divjost. Ko so zaran ob pol sedmih prilomastili pod Holm, je eden izmed madjarske druhali ustrelil skozi okno v hišo ter smrtno zadel 18letno nagornjasko hčer Marijo Masten, drugi pa je v Pušincih tako nevarno ranil Rozalijo Gradišnik, da je reva po hudih bolečinah čez 14 dni umrla. Žrtve madjarske krutosti so postali nadalje dragonar Blaž Masurič, katerega so ustrelili v Loperšicah, in dva

druga vojaka, ki sta v ormoški soli smrtno zadeta končala življenje. Več ranjenih so se tistega dne odpeljali v Ptuj v tamošnjo bolnišnico.<sup>1)</sup>

To in taki so bili naši sosedi Madjari! Zato se pa letos, ob njihovi tisočletnici nismo mogli veseliti z njimi, in to toliko manj, ker še tudi sedaj doma kruto tlačijo nam sorodne prekmurske Slovence, Slovake in Hrvate, ter sužnosti sponje kujejo nam vernim Slovencem čez vse dragoceni nebeški hčeri: sv. veri.

**Smešnica.** Veselko vpraša Kunštoviča: »Ti, kateri mesec pa ženske najmanj govorijo?« — Kunštovič: »Meseca svečana, ker je ta mesec najkrajši.«

## Razne stvari.

**Domače.** (Domovinska postava.) Presvetli cesar so potrdili novo domovinsko postavo, kakor sta jo sklenili poslanska in gosposka zbornica državnega zbora. Postava postane veljavna na dan razglasitve.

(»Sv. Pavel.«) Ta ne samo duhovnim, ampak tudi posvetnim razumnikom toli priljubljena knjiga mil. knezoškofa Mihaela izide, kakor slišimo, v tretjem izdanju in sicer tekom prihodnjega leta.

(Slovenske žalostinke) imenuje današnja »Marburgerca« v uvodnem članku govor poslanca dr. L. Gregoreca pri občini razpravi državnega proračuna. Govor priobčimo dobesedno po stenografičnem zapisniku. Bralci bodo gotovo vsem besedam pritrdili ter končno rekli: Res žalostno, da se slovenščina tako izpodiriva v šolah in uradih na Štajarskem in Koroškem, tudi pod Badenijevim ministerstvom!

(Šolska vest.) Gosp. Ivan Reich, učitelj pri Sv. Bolfanku v Slov. gor., je ondi postal nadučitelj. V stalni pokoj pa stopi g. Janez Belec, nadučitelj v Jurklostru.

(Občinski odbor v Radoslavcih) pri Mali Nedelji je v svoji seji dne 4. dec. g. Antona Gregoriča v Ptuj radi njegovih zaslug, posebno v šolstvu za našo ožjo domovino, imenoval s svojim častnim občanom.

(Cerkvena vest.) Pri Sv. Miklavžu poleg Slovenjgradca se je novo slikana farna cerkev dne 6. dec. slovesno blagoslovila. Vkljub neugodnemu vremenu je bila udeležba sijajna. Slikarsko delo vrlo priporoča znana rojaka g. Iv. Gosarja.

(Brežiški okrajni glavar), g. Tax, jeden najstrastnejših naših neprijateljev, je odšel iz Brezic, ker je prišel ukaz, da mora vodstvo okr. glavarstva nemudoma izročiti okr. komisarju. Govori se, da je g. Tax suspendiran in da se je začela proti njemu disciplinarna preiskava.

(Zadnja deželnozborska volitev v mestni skupini celjski) se ni vršila po postavi, vsled česar so se g. dr. Dečko in tovariši pritožili na državno sodišče. Ker je notranje ministerstvo priznalo, da je pritožba g. dr. Dečka glede 56 volilcev opravičena, vrši se razprava o tem pri državnem sodišču dne 21. jan. prih. leta.

(Umrl) je v Celju g. dr. Friderik Babnik, odvetnik, v 52. letu svoje dobe. Pogreba dne 8. dec. se niso samo vsi celjski Slovenci udeležili, ampak tudi mnogo odličnih domoljubov s Spod. Štajarja. Blagi pokojnik naj v miru počiva!

(Samomor.) Dne 2. dec. opoldne so našli 50letnega gostilničarja Jožefa Preskerja v Zakotu pri Brezicah v tamošnjem potoku mrtvega. Zaradi slabih družinskih in gospodarskih razmer si je sam končal življenje.

(Pozor na železnici!) Pri Št. Ilju v Slov. gor. so oni dan, ko se je začel vlak pomikati s postaje, tri ženske skočile iz vlaka, tretja tako nesrečno, da bi jo bila kolesa gotovo zdrobila, da ni neki mož iz vagona planil za njo in jo prijel za vrat ter potegnil v stran. Vendar je ženska več minot visela pod desko, po kateri hodijo sprevodniki, — kar se na srečo vlak ustavi.

(Požar.) Dne 4. dec. ob 7. uri zvečer je vrlenu posestniku Antonu Antoliču na Lahonščaku zgorelo gospodarsko poslopje, dve kravi, ena telica in štiri svinje. Kdo je ogenj zatrosil, se ne vé.

(Je zmota kratka — dolg je kes.) Tako se glasi povest slovenskemu ljudstvu v poduk, katero je spisal F. Prlek. Stane samo 15 kr. v Dolenčevi tiskarni v Trstu in jo priporočamo kot berilo za slov. mladeniče.

(Uboj ali nesreča?) V nedeljo jutraj so našli v Koprivnici za Permoserjevimi hišami pri Celju posestnika Jakoba Šmerca mrtvega. Prejšnji večer je dolgo popival v neki celjski gostilnici, potem pa šel domov. Mogoče, da ga je kdo napadel, mogoče pa tudi, da je padel v potok in zmrznil.

(Andrejev sejem v Celju) je bil dne 1. decembra prav živahen. Prignali so okoli 400 glav goveje živine in barantalo se je še popoldne. Vreme je bilo za sejem izredno ugodno.

(Posvečevanje praznikov.) V torek, na na praznik Marijinega brezmadežnega spočetja, so v Mariboru celi dan prav pridno vozili led; žal, tudi mnogi kmetje iz okolice. Najprej okoličani postanejo nemškutarji, potem pa verski mlačneži. Žalostno!

**Društvene.** (Dijaški kuhinji v Mariboru) sta darovala bl. g. Janez grof Nugent v Pragi 20 gld. in č. g. Matija Vaupotič, kaplan pri Sv. Barbari pri Vurbergu, 3 gld. Bog plati!

(Za družbo duhovnikov) so meseca novembra vplačali č. gg.: Matek Mart. 60 gld. (ustan. in letn. dopl.), Toman Iv. in Weixl Jož. (ustan. dopl. letn. do 98) po 30 gld., Zdravec Pet. 22 gld., dr. Janežič Fr. in Kardinar Jož. (letn. do 97) po 12 gld., Cerjak Jož. (letn. do 97) 11 gld., Vreže Iv. 10 gld., Presker Karol (letn. do 99) 5 gld., Urek Andr. in Osenjak Mart. (letn. do 1900).

(Bralno društvo v Rušah) priredi na Janzevo, dne 27. decembra veselico z dvema igrama in petjem. Tedaj prijatelji izbornega petja, pripravite se in pridite v obilnem številu! Vsopred in vse drugo se bode naznanilo pravočasno.

(Dijaški kuhinji v Celju) so namesto posebnih vencev za ranjega gospoda dr. Friderika Babnika, odvetnika v Celju, darovali: g. dr. Josip Sernec, odvetnik v Celju, 10 gld.; g. Jurij Detiček, c. kr. notar v Celju, 5 gld., g. dr. Alojzij Brenčič, odvetnik v Celju, 5 gld. in g. dr. Josip Vrečko, odvetnik v Celju, 5 gld.

(Kmečkemu bralnemu društvu v Jarenini) sta darovala č. g. Janez Vreže, kateket v Mariboru, 3 gld. in gospod Franc Rošker, vpokojeni nadučitelj v Jarenini, 2 gld., za kar se izreka najprisrčnejša zahvala.

(Cesarjevič Rudolfovo sadjerejsko društvo) za Spodnji Štajar priredi v nedeljo, dne 20. dec. ob 3. uri popoldne zborovanje v gostilni g. Rudolfa Doboviške v Št. Jurju s tem vsopredom: 1. Poročilo ravnateljstva. 2. Predavanje potovalnega učitelja g. J. Beleta: Kako je ravnati po zimi s sadnim drevjem? 3. Razni nasveti. Uljudno se prosi, naj gg. sadjerejci prinesejo sadje od različnih vrst s seboj.

(V Žičah) se snuje bralno društvo. Dne 1. decembra je pripravljali odbor, obstoječ iz predsednika g. Joža Podkubovskega in dveh odbornikov, gg. Luke Grobelška in Martina Klineca, odposlal prošnjo in pra-

<sup>1)</sup> »Slov. Gospodar«, 1880, št. 50.